

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาลักษณะความต้องการและการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีวิธีการศึกษาดังนี้-

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ตำรา หนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยใช้แบบสอบถามให้ผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ตอบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 544,181 คน ในการสุ่มตัวอย่างได้ใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Mogan สำหรับประชากรตั้งแต่ 100,000 คนขึ้นไปจะต้องเก็บตัวอย่างอย่างน้อยจำนวน 398 คน ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

จังหวัด	ชาย (จำนวน)	เก็บ (จำนวน)	หญิง (จำนวน)	เก็บ (จำนวน)	รวม (จำนวน)	เก็บทั้งหมด (จำนวน)
กรุงเทพฯ	152,509	112	198,277	146	350,786	258
สมุทรปราการ	20,555	15	25,720	19	46,275	34
นนทบุรี	19,599	15	24,966	18	44,565	33
นครปฐม	23,144	17	29,715	22	52,859	39
สมุทรสาคร	9,691	7	11,714	9	21,405	16
ปทุมธานี	12,393	9	15,396	11	28,291	20
รวม	238,393	175	305,788	225	544,181	400

ที่มา: (เดียง ผาดโรสง สภาพไร้สมดุลของสังคมไทย ภาควิชาเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยรวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะงานวิจัย พื้นฐานของประชากร และแนวคิดในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างคือ

1. ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีเรื่องความต้องการขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้สูงอายุ และทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

2. ศึกษาการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม โดยรวบรวมจากการศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะงานวิจัย พื้นฐานของประชากร และแนวคิดในการวิจัย

3. การสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มประชากรจำนวน เช่น เพศ ระดับการศึกษา
โครงสร้างครอบครัว เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ

แบบสอบถามในส่วนที่ 4 และส่วนที่ 5 ได้ใช้เครื่องมือวัดความต้องการและการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุเป็นการแสดงความถี่เห็นแบบ Likert Scale ซึ่งในคำถามการวัดความต้องการ มี 4 ด้าน คือ คำถามเกี่ยวกับฐานะความเป็นอยู่ ความรักความอบอุ่น การยอมรับ และการรู้สึกมีคุณค่า และการแสวงหาตนเอง ส่วนการปรับตัวทางสังคม มีคำถาม 5 ด้าน คือ การรู้จักตนเองและคุณค่าของตนเอง ความมั่นคงทางจิตใจ การรับฟังและทำความเข้าใจผู้อื่น การให้ความรักและรับความรักจากผู้อื่น และการไม่วิตกกังวลและหวาดกลัว โดยแบ่งคำตอบเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การทดสอบแบบสอบถาม

1. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. การหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับผู้สูงอายุ จำนวน 20 ชุด ด้วยตนเอง จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์ในการคำนวณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มประชากร โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-28 กุมภาพันธ์ 2540 โดยแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 600 ชุด และได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 440 ชุด มีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จำนวน 24 ชุด จึงเหลือแบบสอบถามที่ใช้ได้ทั้งสิ้น 416 ชุด

พื้นที่ที่ได้เก็บข้อมูลได้ทำการจัดเก็บแบบสอบถามตามจังหวัด ดังนี้

กรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลในเขตหนองแขม ปทุมวัน คูสิต และเขตพระโขนง ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 259 ชุด

สมุทรปราการ เก็บข้อมูลในเขตอำเภอบางบ่อ และบางพลี ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 34 ชุด

นนทบุรี เก็บข้อมูลในเขตอำเภอบางบัวทอง ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 44 ชุด

นครปฐม เก็บข้อมูลในเขตอำเภอเมือง ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 37 ชุด

สมุทรสาคร เก็บข้อมูลในเขตอำเภอกระทุ่มแบน ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 19 ชุด

ปทุมธานี เก็บข้อมูลในเขตอำเภอเมือง ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 23 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องแล้ว นำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science SPSS/PC) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (Reliability Coefficient Alpha) เป็นการทดสอบความน่าเชื่อถือของมาตรวัดตัวแปรต่าง ๆ
2. การใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) โดยระบุค่าข้อมูลเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) สำหรับพรรณาลักษณะ โดยทั่ว ๆ ไปของผู้สูงอายุ
3. การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression) ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการและการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ

